

29^e zondag (2018) wie groot wil zijn moet dienaar van u zijn (Mc. 10, 32 – 45)

Openingszang 568

Begroeting

Het is wellicht ook u niet ontgaan dat er de laatste tijd in onze dierbare katholieke kerk scherpe tegenstellingen leven en harde woorden worden gebruikt. Daarbij is de persoon van onze paus Franciscus een belangrijke oorzaak. De bitsige strijd gaat echter veel dieper en krijgt de laatste tijd vanuit de Verenigde Staten een nieuwe impuls. Het begon met de uitspraak dat ook echtgescheidenen mogen communiceren. Vervolgens kwam het homohuwelijk aan de beurt. Abortus en euthanasie werden erbij gesleept, het gezag van de paus en de behoefte aan eenduidige richtlijnen. Toen daarbij in Pennsylvania een megaschandaal uitbrak in verband met seksueel misbruik door priesters waarbij zelfs een vooraanstaande kardinaal een belangrijke rol speelde, was het hek helemaal van de dam. Enerzijds is er paus Franciscus die op een democratische manier meer verantwoordelijkheid wil geven aan de lokale bisschoppen en daarmee eigenlijk gewoon de basisideeën van het Tweede Vaticaans concilie doortrekt. Hij pleit ervoor om een aantal van de opgenoemde problemen lokaal op te lossen. Een wijze idee want over een aantal morele kwesties denkt men totaal verschillend in Afrika of Amerika dan in Europa. Daarnaast is er een groep van kardinalen en in hun zog een hele trits bisschoppen, priesters en gelovigen die eenduidige (conservatieve) richtlijnen wensen die voor heel de wereld gelden. Waar blijft anders die eenheid? En wat is waarheid als men op verschillende plaatsen een verschillend antwoord geeft?

Men gaat zelfs zover dat er petitie's de ronde doen waarin wordt gevraagd deze paus af te zetten. Een bekende conservatieve kardinaal Burcke schrikt er niet voor terug te stellen dat gehoorzaamheid aan de leer (zijn leer) belangrijker is dan wat de paus zegt. Men gaat dus zover dat men tegen zijn eigen principes, waarbij de pauselijke onfeilbaarheid hoog in het vaandel stond, ingaat om eigen ideeën door te drukken. Mgr. Vigano beschuldigt de paus in een openlijk rapport dat hij onvoldoende is opgetreden in de pedofiliëcrisis in de USA. Hij spreekt zelfs over een homoseksuele lobby die achter de schermen ageert.

Dat alles is u vermoedelijk voldoende bekend. Wat voor mij nieuw was, waren enkele boeiende artikels in de Tablet waarin beschreven werd hoe heel deze hetze te maken heeft met een ernstige crisis die de Amerikaanse samenleving treft. Men wil die crisis oplossen door de kerk tot stellingname te dwingen en daarmee raakt ook ons wat zich ginder afspeelt. Daarop wil ik dieper ingaan in deze woorddienst. Ik had dit thema al enige tijd in mijn hoofd en toen ik het evangelie van vandaag las, vond ik dat het goed aansloot bij dit thema: de leerlingen vragen aan Jezus of ze later in dat Koninkrijk van God aan zijn linker- en rechterzijde mogen zitten. Maar Jezus wijst hen terecht: 'jullie weten dat heersers misbruik maken van hun macht. Dat mag bij jullie niet zijn: Wie groot wil zijn moet dienaar van allen zijn'. Macht en machtsmisbruik is van alle tijden en speelt in deze kwestie een belangrijke rol.

Smeekgebed 114

Gebed

Heer onze God,
Zie uw kudde van voorttrekkende schapen,
Zie haar herders en behoeders.
Hervorm uw kerk zodat zij de moed heeft
Uw woord te doen, uw hart te volgen.
Dat zij niet over mensen wil heersen,
Maar in dienstbaarheid gerechtigheid doet.
Voor uw kerk bidden wij
Dat zij in armoede en zonder pretenties
Het dienstwerk mag voortzetten
Dat Jezus aan alle mensen is komen verrichten.
Dat zij het evangelie uitbeeldt
En tot geloof inspireren.
Wij vragen het U in Jezus naam, uw Zoon en onze broeder.

Inleiding op de lezing

Op dramatische manier beschrijft Marcus hoe het misverstand rond de persoon van Jezus toeneemt. Voor de derde keer voorspelt Jezus dat Hij in Jeruzalem gevangen zal worden genomen en door pijn en vernedering zal worden getroffen. Maar onmiddellijk reageren twee van zijn leerlingen met de vraag of Jezus voor hen een bijzondere plaats wil reserveren in zijn 'rijk'. Niemand begrijpt dus hoe dramatisch de situatie is en wat waarachtige navolging is. Blijkbaar geldt dit tot op vandaag.

Evangelie Marcus 10,32 - 45

Lied 552

Homilie

Hebt u ook het bericht gelezen dat enkele weken geleden Steve Bannon een bezoek aan het Europese parlement bracht? Hij kwam polsen of een ultraconservatieve Europese partij kon worden opgericht. Gelukkig ving hij bot, maar je vraagt je af wat er aan de hand is in de USA waarom deze en andere acties, en wat heeft dit met de kerk te maken? Toen onlangs Thomas Piketty in Philadelphia sprak over inkomensongelijkheid en de ongehoorde concentratie van rijkdom in de handen van een kleine elite, werd hij door een professor theologie uitgemaakt voor haatsaaiër die stelde dat dit soort communistische ideeën een zonde was tegen het geloof.

De USA kennen een andere geschiedenis dan wij hier in het westen. Toen lang geleden allerlei groepen migranten het land introkken hadden die allemaal hun eigen geloof en levensstijl bij. Italianen, Ieren, Engelsen, Nederlanders, Duitsers, latino's, allemaal waren ze christen, maar ook erg verschillend. Katholieke blanken hadden zonder scrupules hun zwarte slaven. Er groeide een soort van romantisch katholicisme dat erg paus-gebonden was. De Kerk kreeg een stempel van liberalisme en diende als bindmiddel voor de nationale eenheid. Katholicisme in de USA ontwikkelde een eigen stijl met eigen feesten zoals Thanksgiving, eigen morele regels en verschilde daarmee erg van wat wij hier kennen. Belangrijk daarbij was dit type kerk als cement diende voor een onopgeloste identiteit.

Toen de besluiten van het Tweede Vaticaans Concilie werden afgekondigd veranderde er veel. De Kerk als godsvolk onderweg kreeg een democratisch gezicht, dogma's konden

worden geïnterpreteerd, de liturgie kreeg een grondige opknappbeurt, enz. Dat werd vlug gedempt door de opeenvolging van twee behoudsgezinde pausen. Maar precies hier rijpt het schoentje met de komst van paus Franciscus, want paus Franciscus roept op tot zorg om de armen, hij legt een relatie tussen milieubehoud en armoede (allemaal thema's die ervoor zorgen dat je van communisme wordt verdacht) en hij pleit voor decentralisatie inzake morele kwesties. Nog maar pas veroordeelde hij het principe van de doodstraf en liet hij de tekst daaromtrent in de Catechismus van de Katholieke Kerk veranderen. In feite trekt hij gewoon door wat op het Tweede Vaticaans concilie werd beslist, maar net dat zorgt in de USA voor een groot probleem. Het land zit opgescheept met een fundamentele verdeeldheid waarbij de keuze voor Trump en de aanstelling van rechter Kavanaugh niet toevallig zijn. Een deel van de bevolking vindt dat de Kerk terug voor eenheid moet zorgen. Steve Bannon en kardinaal Burke vinden elkaar in hun strijd voor een conservatief herstel. Amerika heeft geen echte identiteit waardoor geweld intrinsiek verbonden is met de samenleving. Maar dat gebrek aan identiteit is geëvolueerd tot een religieus probleem. Toen dus het seksueel schandaal rond kardinaal Mc Carrick en een hele hoop priesters losbarstte, nam de conservatieve vleugel dit op om de strijd tegen de paus hard te spelen. Bisschop Vigano beweerde dat hij als nuntius de paus had ingelicht, maar dat die niets had ondernomen. (Als ik goed ben ingelicht stuurde hij zijn rapport naar Benedictus en niet naar Franciscus, maar tot daar.)

Waarom vertel ik dit alles? Allereerst om u alert te maken: 'De kinderen van de duisternis gaan met meer overleg te werk dan die van het licht' staat in het evangelie. Niet alleen heeft deze paus dubbel en dik onze steun nodig om overeind te blijven. Maar het doet opnieuw nadenken over fundamentele waarden in ons geloof en hoe de besluiten van Vaticanum II nog altijd wachten op uitvoering. Altijd weer kan je in verslagen van bisschoppelijke synodes lezen hoe die bisschoppen ongemakkelijk worden als de paus de verantwoordelijkheid bij hen legt en weigert algemene uitspraken te doen. Men is zoveel eeuwen gewoon geweest te leven en te handelen in een autoritair systeem. Aan de besluiten van het concilie heeft men enkel lippendienst bewezen, zodat men nu voor een levensgrote opdracht staat. Het gaat dan om het ernstig doordenken van morele vragen, van liturgische regels en dogmatische formuleringen. Het doortrekken van die democratische ideeën is op de eerste plaats een opdracht voor het kerkelijk bestuur, maar ook voor elke lokale gemeenschap.

Zo komt de boemerang terug tot bij ons en krijgt het evangelie van vandaag een heel eigen, concrete invulling. "Wie groot wil zijn, moet dienaar zijn." Niet alleen letterlijk door elkaar te helpen, je moet ook dienaar zijn in de ideeën die men heeft en die enkel waarde hebben als ze elkaar dienen. Dienaar zijn is verantwoordelijkheid opnemen en zich tegelijk een klein deeltje te weten van het grote mystieke lichaam en daarin bescheiden gebaren van vrede, vriendelijkheid en goedheid stellen. Laten we daarom bidden opdat de Geest ons daartoe mag bezielen.

Groot dankgebed 153

Lied na de communie 531